

GELUKKIG IS WIE BIJTIJDS WAANZINNIG WORDT

'Er zijn verschillende redenen die een mens ertoe bewegen om een dagboek bij te houden. Ik ben er enkele dagen na het inzetten van de bombardementen mee begonnen omdat - volkomen onverwacht - een Nederlandse nieuwsredactie me dit gevraagd had. Sinds ik hiermee eind maart van start ging, heb ik een hele reeks drijfveren ontdekt die me hebben gemotiveerd.

- Het schrijven als therapeutisch middel, net als andere vormen van creativiteit. Het is een alternatief tegen de aanrukkende waanzin waarvan de oorlog de belichaming is.
- Taal maakt van het schrijven een poging tot inzicht. Door allesoverheersende emoties in woorden en zinnen om te zetten geef je ze vorm en structuur. En daardoor win je de broodnodige afstand van je eigen lijden.
- Schrijven op zich is een spel dat ondanks zijn nutteloosheid vreugde kan brengen. Als er geen andere bronnen van levensvreugde meer zijn, dan zoek je genot in de klanken van woorden, in het kneden van je zware lusteloze gedachten tot gave, artistieke vormen.
- Oorlog is, behalve dood en verderf, ook een tijd van stilstand en vervelen. Het 'wachten op Godot' verdrijft iedereen naar eigen talenten, of het nu strijken, kaarten, vrijen of schrijven is.
- Net als elke vorm van creativiteit bezit ook het schrijven iets van die ijdele menselijke wens naar eeuwigheid. In taal richt je monumenten op, voor jezelf en je dierbaren. Je hoopt op die manier tenminste je gedachten en gevoelens aan de vergankelijkheid te onttrekken.
- Schrijven heeft uiteindelijk - en misschien wel in de eerste plaats - een communicatieve functie. Je hebt iets te vertellen, je hebt iets uit te leggen aan je denkbeeldige gesprekspartner. Voor mij was dat een figuur die ik telkens weer met een andere inhoud vulde. Ik heb veel aan God geschreven, maar ook aan vrienden, kennissen, oude liefdes, bekenden en onbekenden. Aan allen die de grote letter M van Mens dragen.'

Jelica Novaković

